

OBSAH:

1. Teorie kurikula	1
2. Formy existence kurikula	2
3. Kurikulum projektované ve vzdělávacích programech	2
4. Jak kurikula regulují školní edukaci	2
5. Použitá literatura	3

Ještě před patnácti lety by jsme se s výrazem kurikulum v české pedagogice skoro vůbec nepotkali. Jen specialisté věděli, že se na západě již od 60. let rozvíjí oblast zabývající se kurikulem. Po roce 1989 již nic nebránilo tomu, aby se tento pojem uchytil i v české pedagogice.

1. Teorie kurikula

S pojmem kurikulum jsou však spojeny teoretické obtíže a to nejen u nás. Komplikovanost je způsobena jednak jazykovými problémy a jednak odlišnostmi ve vzdělávacích systémech a v pedagogickém myšlení jednotlivých zemí.

Výraz curriculum je odvozen z latinského slova *currere*, které znamená *běžeti*. Do jazykového užívání se skoro na celém světě vžil výraz *curriculum vitae*=*průběh života*. Pedagogický termín kurikulum má s tímto původním termínem (běh, průběh) mnoho společného, ale zároveň obsahuje i speciální, odborné významy.

Definice kurikula je v pedagogikách jednotlivých zemích různá, u nás byla formulována v *Pedagogickém slovníku* (Průcha, Walterová, Mareš, 2001) jako:

Kurikulum-obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení.

V teorii kurikula existuje několik linií, jednou z nich je linie nazývaná filozofická. Nepracuje s přesnými daty, ale s obecnými pojmy, tato linie je zaměřena na abstraktní či ideální podobu kurikula.

Opačný pohled na kurikulum představuje linie zaměřená na konkrétní procedury výběru, struktury a uspořádání toho co má být obsahem školní edukace. Tato linie se nazývá prakticky konstrukční. Tento přístup se opírá o výzkumné analýzy a projekty, jimiž se konstruktéři kurikula snaží vytvářet co nejvýhodnější podoby učebních plánů pro různé typy a stupně škol.

2. Formy existence kurikula

Mezi nejrůznějšími přístupy objasňující fenomén kurikulum se jeví jako nejužitečnější chápat kurikulum jako obsah vzdělávání.

Dle současných výzkumů jsou rozlišovány tři roviny kurikula:

- Zamýšlené kurikulum-to je ve vzdělávací soustavě určité země plánováno jako cíle a obsah vzdělávání.
- Realizované kurikulum-je vymežováno jako „učivo skutečně předané žákům konkrétními učiteli v konkrétních školách a třídách“.
- Dosažené kurikulum-označuje učivo, které si žáci skutečně osvojili.

3. Kurikulum projektované ve vzdělávacích programech

V posledních letech se pro plánování kurikula začal vytvářet nový typ dokumentu nazývaný vzdělávací program. V mezinárodní terminologii odpovídá tomuto českému výrazu nejspíše termín *national curriculum* (*národní program*).

Vzdělávací program je text (zpravidla většího rozsahu, publikovaný jako kniha), který má komplexní náplň. Obsahuje obvykle tyto složky kurikula:

- *koncepce* vzdělávání pro vzdělávací soustavu celé země nebo pro určitý druh školy
- *cíle* tohoto vzdělávání
- *učivo*, resp. témata učiva v jednotlivých předmětech
- *cílové standardy*, formulované např. jako požadavky na to, co se mají žáci naučit v určitém ročníku či stupni školy
- *implementačním plánem*, tj. seznam kroků jimiž bude plán uváděn do praxe

4. Jak kurikula regulují školní edukaci

Jestliže analyzujeme kurikulární projekty fungující v různých zemích, zjistíme, že jejich základní a společnou funkcí je regulovat edukaci ve dvou dimenzích:

- *dimenze času edukace*, tj. určení toho, jak dlouho a v jakém období života se musí objekt vzdělávat
- *dimenze obsahu edukace*, tj. určení toho, čemu se musí subjekt vzdělávání učit v prostředí školy

Jednotlivé země mají dosti různé přístupy k vymezení času edukace. Rozdíly existují v tom, kdy dítě vstupuje do instituce povinného vzdělávání (5-7 let). Také v kurikulárním obsahu (náplň školní edukace daná skladbou vyučujících předmětů) dochází v různých zemích k rozdílnostem. Jednak se skladba kurikulárního obsahu jednotlivých zemí liší v tom

jaké předměty jsou zahrnuty do repertoáru povinného školního vzdělání v daném věku. Také časový rozsah jednotlivých předmětů je značně odlišný. Kurikulum české základní školy má ve srovnání se zahraničními kurikulárními obsahy jednu charakteristickou zvláštnost, je to silný důraz (vyjádřený i časovým rozsahem) na mateřský jazyk.

5. Použitá literatura

Průcha, J.: Moderní pedagogika. 2. vydání. Praha. Portál, 2002